

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
6 decembre st. v.
18 decembre st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea în
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 49.

ANUL XXIII.
1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Silvestru Morariu Andreevici.

Silvestru Morariu Andreievici.

— Vezi portretul pe pagina 577. —

Anunțăm și noi în numărul trecut, că I. PSSa părintele arhiepiscop și mitropolit al Bucovinei, Silvestru Morariu Andreievici, la 14/26 noiembrie s-a serbat aniversarea a 70-a a zilei sale natale.

Cu această ocaziune, scrie »Revista Politică,« în biserica catedrală din Cernăuți s'a oficiat o solemnă liturgie, după care, prin P. C. S. archimandritul diecesan Ciupercovici în numele întregii diecese și a preoțimei diecesane, s'a rostit o călduroasă felicitare la adresa I. P. S. mitropolit. La acesta I. P. S. mitropolitul a răspuns între altele, »că dorește să se simtă fiecare din cei de față așa de sănătos ca dânsul când vor ajunge acea vârstă, care o a ajuns singur. Apoi continuă, pe lângă sănătate se cere și voie bună pentru dulcea viață, care de sigur n'ar lipsi, decât rurile vieții noastre bisericești n'ar fi tulburi, decât orisonul bisericii noastre ar fi senin.« Desvoldând în cele următoare relele ce bântue biserica, îndemnă între aplausele celor de față la concordie, singura ducătoare la ajungerea scopului comun și incheie cu cuvintele: Deie Ddeu să fie așa!»

Spre a contribui și noi la espresiunea stimei generale, reproducem în fruntea acestui număr portretul demnului arhieru, adăugându-i următoarele date biografice:

Silvestru (Samuil) Morariu Andreieviciu s'a născut la 14 nov. 1818 în Mitocul-Dragomirnei, sat în Bucovina, unde părintele seu a fost preot. Studiile liceale, filosofice și teologice le-a făcut în Cernăuți, terminându-le la 1843 cu succesul cel mai bun. Apoi se însură și funcționă 20 de ani ca preot în Ceahor, lângă Cernăuți; într'aceste inse i muri soția și dânsul remase văduv de timpuriu.

La 1862 fu înaintat de referendar al consistorului, conducând totodată și învățământul tipicului și al cântărilor bisericești la seminar și la școala de musică vocală bisericească.

La 1866 reorganizându-se consistorul, fu numit consiliar al consistorului, unde apoi i se deschise un teren larg de activitate și susținând în consistor o luptă desperată în contra episcopului Hacman, își atrase stima tuturor românilor; dar Hacman îl destitu, dimpreună încă cu un consilier român și ambii suferiră multe persecuțiuni, în urmă inse dânsii totuș fură reintegrați în posturile lor. La 1873 muri Hacman: doi mitropoliți, Bendela și Blajevici, se succedară: amândoi bătrâni bolnăvicioși și în tot timpul ocărmuirii lor părintele Morariu Andreieviciu fu conducătorul spriginitor al clerului.

La 1874 intră în statul monahal și fu înaintat îndată archimandrit catedral, primind numele călugăresc de Silvestru; trei ani mai târziu fu numit archimandrit archidiecesan și vicar general al mitropoliei: după mórtea lui Blajevici ajunse administrator al eparchiei și în urmă în aprilie 1880 fu numit arhiepiscop și mitropolit al Bucovinei și Dalmației și ca atare s'a instalat la 9 maiu aceluiaș an.

Noul archipăstor s'a ilustrat în literatura națională prin mai multe opere. Astfel încă pe când funcționă ca paroc în Ceahor, a publicat 16 opere didactice române, pentru școlile primare și licee, cari se întrebuintează și astăzi, în a doua și a treia edițiune. A mai publicat: »Predice pentru dumineci și sârbători,« doue broșure musicale, conținând punerea pe note a cântărilor bisericești și a tipicului: totodată a fost presidentul comitetului editor al singurului diar românesc din Bucovina: »Amicul Poporului.«

Aceste date, pe cari le estragem din »Gazeta de București,« le mai întregim cu următoarele, scóse tot

de acolo: La 1871 a elaborat un proiect de lege pentru congresul bisericesc, care a și fost sancționat de monarc în acelaș an; în mai multe rânduri a fost ales deputat în dieta provincială și în senatul imperial, — are meritul de a se fi introdus și limba română în desbaterile dietei Bucovinei, care l'a ales și membru al consiliului administrativ al țării. La 1870, pe când bogatul fond religios era în pericol de-a fi înghițit, I. Pr. SSa a fost capul meetingului adunat pe tologa Cernăuților, în numer de vr'o 3000 țărani, 50 proprietari mari, peste 200 preoți, câteva sute de rezeși și mai multe decimi de industriași și comercianți.

Facultatea teologică a universității din Cernăuți i conferi titlul de dr. al teologiei; er Societatea pentru învățatura și literatura poporului român din Bucovina, al cărei vice-presidinte fusese, l'a proclamat membru de onóre.

În viața privată este d'o amabilitate eststraordinară cătră toți cei ce vin în contact cu I. P. SSa. Nobil și generos, mulți tineri studenți, fără mijloce, își datoresc ađi cariera ajutórelor oferite de părintele Morariu. Tot I. P. SSale se datoresce și mărirea pensiunii văduvelor preotese și a copiilor lor.

Din căsătoria sa a avut doi copii: un băiat și o fătă. Fiica sa a fost soția unuia din cei mai distinși preoți, Artemie Berariu, paroc în Ceahor și membru al comisunii esaminatóre la facultatea teologică din Cernăuți. Fiul seu, absolvent al facultății de drept din Viena, este amplotiat în Cernăuți, căsătorit de curând.

Suveniri dulci-dureróse.

ce frumos resare sórele, să móră...
Peste falnici stânce nóptea se cobóră;
Totul dormitează, par ca vieța-i stinsă,
O veđi cum ea dórme, la luna aprinsă.

La a ei lumină veđi ce ăia are:
A ei săracie și a ei comóre;
Estmod ne arată-a suvenirei lampă,
Đilele închise de a vremei rampă.

Ađi s'au implinit 39 de ani de atunci... aprópe vieța unui om. Eram copist (cancelist) la comitat și primiam remunerațiune după numerul cólelor descrise, mi se 'mpare 15 eri de cólă, alt nimic; ne simțiam fericiți când puteam descrie 2 séu 3 cóle; dar eram mulți și nu pré ajungea; altă naibă, că directorul cancelariei împărțea mai mult la doi favoriți ai sei, dela cari, după cum vorbea limbele cele rele, luá dividendă.

Deși era anul 1848, când traiul vieții era mai eftim, veđi bine, că din acest venit nu puteai să te sustii, ci trebuia să fii ajutorat și din altă parte; dar ca juristi absoluți trebuia să facem pracsă și eram faloși de titlul ambițiunat: »practicanți comitatensi« (la consiliul municipal.) Inse vorba ceea:

Róta norocirei nu stă, se 'nvrteșce,
După ce te pórtă, dânsa te sdrobeșce...

estmod nici fericirea noastră juvenilă n'avu durată lungă, gáci generalul Urban era pe la Ciucea, marginea comitatului, și ni se anuncia, că putem merge, care 'neotro.

Tóte autoritățile erau cuprinse de spaimă și mai că tóte incetară cu funcțiunea; se așteptă đi de đi intrarea armatei austriace în oraș; generalul Bem inse ocolind pela Deș și ajungând în spatele armatei

lui Urban, acesta se retrase spre Cluș și estmod Oradea fu scăpată de ocupațiunea armatei imperiale.

Bucuria noastră, că vom reprinde pēna comitatului... dar...

Eră 10 decembre; de sēră incepuse o plōie negurōsă, care me reținū in chilie; marea tempestate, vântul șuerător, aduceau grōză și oboselă; am avut o nōpțe agitată; încă nu erau 7 ore diminēța, când visam că vād un cap mort plutind asupra apei glodurōse dintr'un lac și acel cap semēnă cu a părintelui meu: fiind că nu-l puteam observā pe deplin de bălăriile crescute pe țermii lacului, când eră să me apropiu și să-l privesc mai bine... simțesc că cineva pune mână pe mine și me trezeșce, — me deșteptai din somn și cu mirare vādūi stānd lângă patu-mi pe arendatorul evreu din satul nostru, carele imi dīse: »Scōlă! eri sēra a murit tata dtale; găteșce-te de cale, am vinit cu căruța!«

Am cumpērat coșciug și cele de lipsă pentru inmormēntare și plecarām cātră casă; eră sēră când ajunsērām; taică meu eră intins pe scāndura morții, in giuru-i ardeau luminările, eră maica mea plāngea la capu-i cu amar; nici că me observā până ce nu-i sārutai mână:

— Nu plānge mamă dulce! căci fiii tei nu te vor părăsi!

Tot in acea sēră sosi și fratele meu, altă dī după amēdi se incepū inmormēntarea; cinci preoți cāntau cu jele stichurile mortuale, după ritul nostru oriental. Satul aprōpe intreg eră de față la vecinica despărțire de părintele lor sufletesc, carele li fu preot 19 ani și o lună. Coșciugul se lāsă in grōpa săpată dinaintea bisericei spre resărit și estmod se sfērșiră tōte.

Fratele meu merse la vocațiunea sa de profesor, — eu ce să fac? nu puteam să las pe maică mea singurā, deci rămăsei lângă ea.

Intr'aceste resbelul deveni și mai infuriat; toți tinerii erau cari merși, cari duși la arme; eu am remas in singurătatea nōstră până in 5 maiu 1849, in acēsta dī părăsirām micul și iubitul nostru sat, in carele mi-am petrecut pruncia și tineretele, unde am avut atâtea dīle frumōse de serbători și vacațiuni scolastice: ne-am despărțit de biserica in care d'atâtea ori am cetit apostolul și am cāntat in strană, admirând satenii cāntările celea frumōse, cari noi ca diaconi le invēțam la oraș; recunoscătorii poporeni erau să me cērā dela episcopul »de popă« de și nu invēțasem din teologie o bobă, dar cu tōte că poporul me invrednicia la o trēptă mai inaltă, bētrānul cāntăreț Mihai, carele in loc de »focul geēnei« cāntā in biserică »focul găinii« incāt numai sfinții ne reținea de risete, prinsese o bănuielă in contra mea, că o să-i ieu oficiul, pita din gură.

După ce am eșit din sat, se mai linișcise și bētrānul Mihai: de atunci multe. Dōmne! multe se schimbarā. In locul casei in care am locuit s'a zidit alta nouă in altă formă și cu altă situațiune, grādina in care am avut atâtea ore plăcute, ba și curtea și impregiurimea casei ș-a perdut forma vechie; biserica încă e alta de totul nouă; satenii de etatea mea toți se stinserā prin cholera dela 1873, incāt abiā a remas din ei 3 inși, intrebāndu-i după nume, mi se presintă pruncii lor; frumōsa pădure din marginea satului este estirpată și comuna in partea ei ost-sud este incinsă cu cercul calei ferate. Er la capēțul ei de ost este stațiunea calei ferate. Când trec pe acolo cu trenul și me vād satenii, dīc eu mândrie »Ecā pruncul popii nostru!« Er pe mine lacrima din ochi me vinde, că multe am perdut, cari numai suvenirea mi le readuce.

Căci trist luminează-a suvenirei lampă
Peste dīle 'nchise de a vremei rampă.

Oradea-mare 10 decembre 1887.

Iosif Roman.

Ochii albaștri.

Ochi albaștri, ochi albaștri,
Dragi fermecători de inimi;
Meteori ce 'n taina serii,
Schimbați dorurile 'n patimi.

Lac pe-a cărui valuri blānde
Lunec raze 'nvăpăiate,
Cu schintei strălucitōre
Dela cer imprumutate.

Ochi albaștri, ochi albaștri
Ș-ați ve vād lucind in lacrimi,
Ce curgeau, ferbinți de dorul
Desnădăjduitei patimi.

Lucreția Suciu.

Baba Hira.

— Novelă. —

La spatele Bezdeadului intr'o vāgăună se allă satul Glodenii, numit astfel, se vede, după glodurile de noroi ce rămān pe cale in urma ploilor.

Fiteș-care cātun, fiteș-care sātucean, își are moșii, babele și vrăjitorēle sale: la șețetori ei povestesc despre trecut, jugrāvesc un viitor inchipuit, spun basme, ghicitori, er caerile scad, fusul se 'ngrōșe de fire tōrse până intr'un tārdu la lumina focului.

Glodenii, fireșce, nu putea fi locuți numai de odrasle tinere, ci pe ici pe colea, vedeai toege, plete albe, mers greoiu și apāsat sub povara anilor. La tōte pāsurile, sātēni, alergā la baba cutare, la moș cutariță și, cu descāntece, cu farmece, cu credință scapā, se lecuiesc de dureri trupeșci și sufleteșci. Pildele, povețele lor sūnt ascultate, ținute in sēmă și de este vreunul cu un trecut cinstit, apoi vorbele lui sūnt sfinite, sūnt purtate in gura tuturor.

In marginea riului Șbigelezi ce brăsdă satul in spre apus, locuia baba Zanhira, căreia i mai dīse in tinerete și Hira cea frumōsă: acuma gārbovā, sbārcitā, micā intocmai ca o mogindētā, abiā se mai tirā, la serbători, până la biserică, ca să dea popei firfirica pentru a-i pomeni numele la leturghiē. Tremurānd inaintā până lângă icōnele impērāteșci și ingenuchiānd inaintea Prē-Curatei, cēsuri intregi făcea la cruci si la mētanii, se rugā cu lacrimi. Cei ce o cunoșceau, trecēnd pe lângă dēnsa i șoptiau la ureche: »Fā crucea mare, că e dracul bētrān, babā Zanhira!« Mamele o infățisau fetelor lor, o jugrāviau mai reu după cum fusese, ca astfel ele să șcie a se feri de asemenea purtări uriciōse.

Dela o vreme Hira nu se mai vāduse nici pe la biserică. De murit se șciea bine că nu murise, căci din când in când mai vedeau lum eșindu-i pe coș, mai auđiau in curte-i lātrat de căne. In sat lumea spuse, cum e lumea, tot ce șciū pe socotēla ei, in urmă, ca și cum dase pāmēnt peste dēnsa, nu se mai auđi nimic despre acēstā femeie, care făcuse atāta

vêlvă; și despre care se dusesse vestea peste noue mări, peste noue țeri.

*

Hira nu eră de viță prăstă; afde tată-seu fusese preot la biserica din Lăculețe, dar murise de timpuriu, lăsând pe maica preotésă cu o spuză de copii de gât. Zanhira, din această întemplantare, nu avea nici o zestre, inse de frumósă, eră frumósă de pică.

In ziua in care o scóse mamă-sa la horă, o și ochi logofetul Neculăiță din Glodeni și sfăriindu-i inima după ea, o ceru maică-sei de soție. Preotésa, nu e vorbă, atât așteptă: să scótă pétra din casă, căci celelalte surori o ajunseseră. De și cam trecut logofetul, inse fiind-că eră om cu dare de mână și frunțaș in sat, făcú o nuntă potrivită cu séma lui; imbracă pe Hira mai la fel cu nevêsta primarului și in urmă qilnic se gândiă cu ce s'o indatoreze, cu ce s'o mulțămescă. Tóte erau inzădar. De ce vedea pe logofetul că se topește după ea, d'aia își bătea joc de bêtrânețele lui. El ținea la ea ca la ochii lui, ei i eră drag el ca sarea in ochi. Rece, nepăsătore cu cel ce o scuturase de sărăcie și o pusese in rândul logofeteselor, nu numai că-l turbă intr'una cu cërta, dar dis-de loc incepú să calce a nevêstă cu sting; apoi, țin-te pânză; in scurtă vreme ajunseră de trăiau ca și cănele cu pisica și, dreptul lui Dunnețeu, numai din Zanhira eră tótă pricina: căci de când incepuse a-i da in inimă brânci, altă grige n'avea decât să se uite la or cine-și bătea capul cu dênșă câteva zile.

Se scornise in sat fel de fel de vorbe, de minciuni despre bietul logofet, că adecă ar fi betég pătimaș, că n'are ce-și face capului, că el le șcie, că e cu 'ngăduiela lui; inse tóte aceste, cum și laptele ei venind la urechile logofetului, îi tăiară inima. Păzi după spusa ăluia și ăluia și vèđu singur ceea ce nu i-ar fi dat in gând despre Hirica lui.

După ce se mai domoli, o chiemă și o 'ntrebă cu binele despre tóte ce auđise și vèđuse el însuș. Făgădui femeia d'ocamdată, se cam infricoșă, dar bizuindu-se pe dragostea și pe blândeta logofetului, incepú a strigă de-ți luă auđul cređend că așa-i va puté să-i ia sporul vorbeii, va puté scăpă; d'astădată inse se 'ngroșase gluma; casa se umplú de ómeni cari se dau de martori pentru faptele ei. O judecă in fața lor, apoi îi trase o sfântă de bătae, sor cu mórtea, nădăjduind că in urma unei asemenea rușini Zanhira se va face femeie astêmperată.

*

Trăiă omul cu nădejde, dar »lupul își schimbă pèrul, dar năravul nu. Ferul reu, ori cât l'ai bate, nu isbutești să faci nimic dintr'ensul. Insănătoșindu-se, Zanhira, le făcea mai bôcâne. I dicea bietul om și și nópte, dar par că vorbiă pustiului. Perduse rușinea cu deseversire. In nenumerate rânduri o luase când cu reul când cu binele, dar eră inzădar. Hira se obicnuise cu acésta viță destrăbălată, ca și cu pânea de tóte zilele.

Din traiul lui cel liniștit, logofetul Neculăița își făcuse singur belea capului. Șciea el de ce nu vré să se 'nsóre; par că i spunea inima, că n'o să aibă parte. Se tot gândiă acuma ce e de făcut: S'o lase, nu-i viniă, că se făcea de rușine, asta nu se mai pomenise in tot némul țărânesc; să mai stea cu dênșă, lumea vorbiă câte și mai câte și cu drepte cuvinte, că el nu eră orb să nu vèdă și surd să nu audă ceea ce se șoptiă prin sat despre casa lui. Trudindu-se cu mintea mai multe zile, se hotărî in cele din urmă să-și ia tot ce avea după sufletul lui, să iêsă din cășcióra zidită de dênșul și ca să nu mai audă nimic, să se surghiunescă la vie numai spre a lăsă pe Hira de capul ei, incalea să nu le mai vèdă. »Dórmă

cum ș-o așterne, dîse el intr'o diminetă, legându-și teleguțele și plecând d'acasă. Eșind pe pórtă, jură că nu se mai întórce nici odată, blestêmă pe Hira care i dase atât amar incât de când se 'nsurase, albise colilie.

*

Sunt unele povirnișuri ale vieții spre cari când ai făcut înteuil pas, anevoe, cu greu se póte să te mai oprești; fórté rar se 'ntemplantă să fie ceva care să se mai miște, care să-ți fie mai scump decât plăcerea, rivna, d'a te aventă spre ele.

Zanhira neclintită in apucătorele ei, nici că se turbură de plecarea bărbatu-seu și de dîsele sâtenilor; gandurile sale-i erau la chef și la petreceri. De când plecase logofetul, in casa Hirei tótă ziua eră: pun-te mész, scól-te mész, unul intră altul eșiă, par că ar fi fost han. Hira se veselii, trăiă in strînsura și agonisela logofetului ca 'n sinul lui Abraam; de el nici pic de grige n'avea. De doue ori primise șcire că se află bolnav, dar ea response: »Murire-ar să móră, că mi-am mâncat tineretă cu el,« cei ce auđiau pufniău de ris, căci unul nu eră să nu șcie cum mersese tărâtenia intre dênșii.

In sat nu eră vorbă decât de Hira, d'alte vècuri nu se mai pomenise asemenea întemplantare, toți se minunau de purtarea ei față cu logofetul, toți își dedeau cu părerea câte ceva și sfêrșiau vorba cu: »De i-ar fi de-a bună, să-i vedem sfêrșitul.«

Cât fuse bolnav logofetul, aprópe tot satul merse să-l vèdă, să-l cerceteze, căci eră un om al lui Dđeu, s'avea bine cu toți, cinstiă pe fiecare după cuviință; numai Zanhirei i fripsese loc pe inimă, numai ea n'apucă a merge. In tótă bóla odată gândi și ea la una ca asta, când i spusese cumnatu-seu Vasile, că Niculaiță eră aprópe să dea ortul popei; dar la pórtă intâlnindu-se pept in pept cu primarul care veniă la dênșă cu lăutarii și cu ceta de chefuitori cari s'adunau qilnic in casa ei, acesta i dîse:

— D'a 'ncotro Hirico neico? bine, noi venim la tine să petrecem și tu pleci d'acasă... Brava đeu, frumos îți șede.

— Bine ați venit, bine ați venit la noi, response Hira mulțamită și resucindu-se in călcăe se 'ntórse din cale.

Lăutarii o primiră 'n cântece și ea veni pe fugă înderët, delă pórtă.

(Va urmă.)

Smara.

O lovitură de pumnal.

(Episod din incendiul dela Opera-comică din Paris.)

Și tóte autoritățile s'aplecară pe rind d'asupra acelui cadavru de femeie. Judecătorul, grefierul, diariștii, căpitani de pompieri, toți priviră pe mórta, care se aședase d'ocamdată pe dărămături, incungiuată de obiecte de teatru și de fișii de catifea roșie, rupte dela loji.

Dênșă avea ochii deschiși, buzele strînse și mânille inleștate. Frumósă ei roche de peluche, in colórea viorelelor, nu părea mototolită.

Nefericita avea încă pâlăria sa de tul, impodobită c'o frumósă funtă, neatins ca in sêra in care in care trebuise s'o pună in cap pentru înteuia óră. Pe sîmul seu, intru cãtva gol, se vedea o pată mare de sânge incheșat, devenit negru și sub acea pată o rană adâncă, care ajungea până la inimă.

Femeia aceea fusese injunghiată. Fusese ucisă și, ca și cum focul ar fi voit s'o respecte, nevoind să se

facă complice cu ucigașul, nici o schinteie nu pătunsese în loja unde se găsea ea.

După trei zile dela catastrofă se găsi cineva care se duse s'o reclame. Bărbatul ei, un străin foarte elegant, un om ca de patruzeci ani, care d'abia vorbi limba franceză. Eră comitele de S . . .

El manifestă o desperațiune mare. Lovitura de pumnal nu-l miră.

— S'a sinucis! strigă el, cădând pe cadavru care începuse deja a se descompune.

Aceste zile, comitele esplică că femeia lui, o italiană cam sărită, trebuie să fi simțit vr'un fel de alucinare înspăimântătoare și, cum purtă totdeauna un pumnal, fără îndoelă că se lovise îndată ce izbucnise focul.

Explicațiunea asta fu o particularitate mult mai tristă decât celelalte pentru a mai adăoga pe lângă diferitele orori descrise de diaristi.

Străinul puse de aședă cadavru într'un coșciug de abanos și . . . autoritățile se ocupară de alte victime.

Comitele de S . . . avea în Italia o mulțime de vile minunate și cu toate astea nu stetea nici odată în țera lui. Ceva mai mult, părea c'are pentru dânsa o aversiune teribilă.

La treizeci de ani se insurase c'o artistă care cântă într'un teatru din Roma, care eră considerată ca o femeie ușorică. Dânsul eră foarte gelos.

După acea căsătorie, care i închisese ușile mării societăți, dânsul colindă capitalele Europei. Nu ședea înse nici odată mai mult d'o lună în fiecare oraș și nu făcea legătură cu nimeni.

Maria, cântăreța, din cauza asta devenise atât de tristă ca și bărbatul ei.

Ea se măritase cu comitele pentru averea lui și nu se gândise de loc, că va găsi în el un Otello.

Când băgă de seamă că e prizonieră ca într'un serai, caută să scape de jug. Atunci începă comitele să inaugureze călătoriile de nuntă într'una. El nu refușă femeii sale nici una din plăcerile vieții și o lăsă stăpână d'a cheltui or cât voiă, dar nu admitea prieteni seu prietene împregiur lor, din care cauză zilele treceau monotone de tot.

Comitele n'o părăsia nici măcar un minut, sărind dintr'un vapor într'un drum de fier, cum își închipuia că frumusețea Mariei făcuse impresiune vre unui călător ore care. Biătă femeie suferia martirul acela, neașteptând decât o ocaziune pentru ca să-și rupă lanțul aurit.

Intr'o zi, în Rusia, la o serbare pe Neva dată de garda împăratului Alecsandru II, dânsa se înamorasă de un om care o făcuse să simtă o emoțiune violentă; acesta eră un oficer frumos, de douăzeci de ani, un erou care se bătuse cu câteva zile mai înainte, pentru un lucru de nimic, într'un mod foarte escentric: constrinsese pe adversarul seu a lua o baie rece, care trebuia să țină până când se va declara invins. Și eră în timpul iernei. El chiar intrând în apă, avu curagiul și puterea d'a sta două césuri.

Intemplantă asta făcu să bată inima dânelor ruse.

Maria citind-o în diare și întâlnind p'acel tiner oficer, își dîse în sine că el trebuie s'aibă niște calități surprindătoare, începând dela ardorea excepțională a sângelui seu.

A doua zi după serbarea de pe Neva comitele de S . . . cređu oportun d'a plecă la Berlin.

Dânsul și femeia lui vizitară Germania, apoi Francia.

După câteva zile dela sosirea lor la Paris, umórea Mariei se schimbă de-odată. Italiana se simția în fine că se găsește în țera ușorelor intrigi și pôte

că primise încă și vre-un mesagiu misterios care i anunță că în curând va fi liberă.

Intr'o séră ea își procură o loge pentru Opera Comică. Bărbatul seu de sigur că eră s'o insoțescă, dar ea speră că va puté trece pe lângă frumosul oficer rus, Stanislau Yaski, eroul dela Neva, care o urmări de trei luni nóptea și ziua ca o umbră.

Neputându-și vorbi, Maria și Stanislau își scrieau și trebuiau să recurgă la cele mai mari șiretlicuri pentru a nu se înșelă de localitate pe timpul străniilor peregrinațiuni ale comitelui.

În séră aceea Maria se îmbracă cu cea mai frumoasă toaletă, ascunse în sîn o parte din giuvaerurile sale și, cu surisul be buze, se sui în trăsura cu bărbatul seu, care eră mai trist decât de obicei.

Cei doi soți nu schimbă nici o vorbă până la teatru.

Ajunsa la ușa lojei sale, Maria se oprí privind în giuru-i, pe când bărbatul ei da paltonul la garderobă.

Stanislau, îmbrăcat în negru, frances ca cel mai perfect frances, în momentul acela se preumblă prin coridor. El făcu Mariei un semn d'abia zărit.

Fie că comitele de S . . . nu-l recunoscú, fie că se prefăcu a nu-l cunoște, faptul e, că dânsul se duse numai decât în loja femeii sale și-i dîse cam în zăflea: — Ce frumoasă sală, nu este așa? S'ar puté jură că ș-au dat întâlnire toți tintirlomii de toate națiunile aci.

La aceste vorbe Maria tresări și își întorse capul. Atunci comitele de S . . . scóse din buzunar un bilețel și-l citi.

»Scumpă Mario, în timpul intractului al treilea, voi avé o trăsura în fața teatrului, la dreapta. Nu pierde nici un minut, pentru a puté fi uniți de veci.»

Cum pusese mâna comitele p'acel bilet? Mister. Or cum înse, dânsul aflase crudul adevăr. Cântăreța, pe care o înălțase atât de mult, recădea în noroi. Eră înșelat cu totă supravegherea lui continuă și cu geloșia-i feroce. Și eră constrins s'asculte musica și să se arate indiferent, pe când Stanislau din stal, o privia cu binoclul.

Tortura aceea ținea de vr'o jumătate de oră, când un țipet sfășietor i-l smulse dela gândurile sale negre. . . . Pe scenă izbucnise focul și artiștii s'arătău spăriați și căutau să fugă. Unul dintre ei se întorse cătră spectatorii cari se sculaseră înspăimântați.

Nu mai comitele singur fu care nu înțelese nimic.

— Foc! foc! strigă Maria, sculându-se îngrozită.

Bărbatul seu înse o oprí de braț.

— Nu te mișcă, comitésă, dîse el cu recelă. Trebuie s'așteptăm intractul al treilea.

— Ce vrei să dîci? întrebă cântăreța ca eșită din minți.

— Voi să dîci că Stanislau te așteptă dómna și că nu vei eși d'aci.

În timpul acestei drame intime se deslășură și drama publică și spectatorii se ingrămădiau prin coridóre, sărind peste scaune, scotënd urlete de spaimă.

Fumul începuse să intre în nori groși în sală. Apoi veni o întunecime completă, înăbușind orice încercări de curaj.

— Ertare, domnule, dîcea Maria, cădută în ghe-nunchi în fața bărbatului seu, care sta nemișcat în fața ușei. Ertare, nu te voi înșelă nici odată . . . nu te-am înșelat . . . Fie-ți milă și lasă-me să ies . . . Scapă-me! . . . scapă-me!

Flacăările în timpul acesta înaintău și d'o dată cade și tavanul. Atunci începă țipetele și mai desperate, auđindu-se loviturile ce se dau în ușile cari nu se deschideau.

In mijlocul acelor țipete și lovituri se auzi un urlet... Acela era al unei femei. S'ar fi șis, că e strinsă de gât.

Comitele de S... lovisc pe Maria cu pumnalul.

Nefericita cădu în tot lungul corpului în fundul lojii, er comitele, pe jumătate înăbușit, n'avu decât timpul ca să fugă spre balcon, unde găsi ajutor de scăpare.

Stanislau, c'o mână ruptă, asficsiat aprópe, se tiri până la loja unde era Maria pentru a nu muri până nu va fi sigur că densa scăpase de pericol. Densul nu se indoi că ea putuse să iasă.

Tinerul oficer trecu peste corpuri de femei leșinate, pentru ca s'ajungă la loje și când ajunse, vedu, la lumina flacărilor, pe iubita lui intinsă jos și rănită la piept.

Stanislau se dete inapoi, cu ochii rătăciți, apoi cădu jos și in curënd remase ingropat sub dără-mături.

Comitele de S... a declarat, că mai înteu femeia lui l'a urmat, dar că mai pe urmă tirit de mulțime și orbit de fum ș-a perdut capul și a fugit la balcon fără densa, chemând-o mereu, cređend că e lângă el.

Sermanul bărbat se află, bine înțeles, in cea mai mare deserațiune.

Rachilde.

Gâtul și ingrijirea lui.

Di dr. Davis in cartea sa intitulată »Despre Voce« face o descrițiune a modului cum diferiți artiști cântăreți își ingrijesc gâtul, spre a da vocii coloritul și sonoritatea bună, înainte de a se urcă pe scenă și a debută inaintea publicului.

Mai toți iau câte ceva — așa — Southein ia o prisă de tabac și o limonadă între acte. Nieman sugc un păhar de șampanie. Tichatehek își clătăreșce gâtul cu vin de Bordeaux căldicel. Ferenczy tenorul fumcă câteva țigări. Braun Brini be un păhar de bere cătră finele actului înteu; după al 2-lea act ia o bucată de pâne môle, după al 3-lea și al 4-lea act be cafea cu lapte și când trebue să cânte marele duet din actul al 4-lea din Hugenoți, ca regina cântecului ea cere o sticlă de Moet Rose ca o libațiune. Cruvelli ia o amestecătură de vin de Bordeaux și șampanie. Nilson ia un păhar de bere. Madame Borghi Mamo e percută fără o priză de tabac. Malibrán ia o supă cu o jumătate de oră înainte de a se urcă pe scenă. Ea mănăncă apoi cotelete de miel in rolul Desdemonei.

De obicei își clătăreșce gâtul cu o jumătate de Sauterne. După aceste fumcă câteva țigaretc, pe cari le aruncă cu câteva momente înainte de eșirea pe scenă. Aceste lucruri fantasiste nu sânt recomandate. Opinia celui mai mare cântăreț e că acei cari întrebuințcă astfel de mijloce, cântă și vorbeșce perfect de bine cu tóte efectele cele rele ce le-ar produce agenții congestionați. Obiceiul ce-l au alții sânt de urmat de cei ce se dedau cântecului și oratoriei spre a-ș induleci vocea. Așă, Sabat tenorul suedez, are obiceiul de a mănăncă cățiva castraveți cu sare, înainte de a apără pe scenă. El crede că măreșce puterea vocii.

Wachtel tenorul mănăncă oue cöpte cu puțin zăhar; el consideră ouele ca putënd menținé sonoritatea vocii și acesta e fără indoielă fórte bun. Madame Sontag obiceiuiă a luă sardcele sárate printre acte. Madame Desparée își inmuia gâtul cu apă căldă. Madame Cabel mănăncă pere și compot de pere.

Adelina Patti preferă o sticlă de apă de Seltz. Ugaldi dá preferință prunelor. Trevelli Betini mănăncă căpșuni. Un alt actor, un bolnav al lui Davis, avea obiceiul de a luă o cęșcă cu cafea căldă cu cremă și zăhar și cartofi ferți caldi cu puțină sare, între acte.

Următorul e rezultatul practicei unui vechiu amator al muziceii din New-York: Este rațional a evită, înainte de a cântă, ori ce ar puté irită gâtul.

F.

Poesii populare din Ardeal.

— De pe la Așcileul mare. —

XXIII.

Mult me muștră măicuța,
Că mi-i négră mândruța,
D'am nedéjde c'a albi,
De-odată cu bibolii.

XXIV.

Sărută-me bade 'n dinții,
De buze să nu te-atinđi;
Că buzele-s subțirele
Ș-or trece dinții prin ele

XXV.

Când me duc la mândra mea,
Pare-mi nóptea mitutea;
Când merg la mândra de mas,
Pare-mi nóptea numa-un ceas.

XXVI.

Suflă vântul doru-mi plécă,
Dela mândra mea cea dragă;
Suflă vântul dor mi-ăduce,
Dela mândra mea cea dulce.

XXVII.

Frunđă 'n prun, frunđă sub prun,
Vin' mândruță până 'n drum,
Că órecând ț-am fost bun;
Frunđă 'n fag, frunđă sub fag,
Vin mândruță până 'n prag,
Că órecând ț-am fost drag.

XXVIII.

Vină mândră după mine,
Că atuncia-ți va fi bine,
La móră nu te-oi mănă,
De nu-i răjni. nu-i mănăc.

XXIX.

Eu de-acasă-s gazdă bună,
Am un coș cu grâu frumos,
Și-i întors cu gura 'n jos;
Am un coș cu cucuruz,
Și-i întors cu fundu 'n sus.

XXX.

Hop leliță ducú-ți dorul,
Prin grădina cu bujorul.
— Ducu-l și eu bade-a teu,
Prin grădina cu saseu.

XXXI.

De m'aș face tiner prunc,
Aș prinde dragostea 'n jug,
Ș-aș sui pe răzorele,
Ș-aș ară de carungele,
Carungele și rujnici,
Să se 'mpene cele mici.

Culese de:

Simeon Tămaș.

Din viața de București.

(Lovituri de trăsnet. — Petre Ispirescu, Culegătorul-tipograf, Unchiașul sfătos. — Contrast — Coquelin, omul de litere.)

— 30 novembre 1887.

După loviturile de tun, după loviturile de teatru, loviturile de trăsnet! Căci într'adevăr o lovitură de trăsnet a fost pentru prietenii lui și pentru admiratorii folklorei române pierderea lui Petre Ispirescu, modestul și harnicul »culegător-tipograf,« »unchiașul sfătos« naiv și domirit.

Sâmbătă dimineața (21 nov.) un atac de apoplexie, rezultat al unei covârșitoare activități, i lua graiul și simțurile, ér după amieză, cea din urmă suflare de viață.

Nici odată colibă mai modestă n'a vădut dispărare mai vie ca pitica lui căsuță din ulița Sălciilor, unde prietenul nostru locuia în mijlocul unei familii numeroase, al cărei singur sprijin ér densul.

Ací, în această colibă, adăpostită sub un coperiș de șindrilă, izolată de șgomotul stradei, cam la mijlocul unei curți joase și ascunsă până mai acum câțiva ani de vederea importună a celor d'afară prin niște uluci ce se plecau sub greutatea vârstei, astăzi înlocuite d'un zăplaz; de două decenii, ací, în mirosul florilor grădinitei din față și 'n adierea pomilor grădinei din spatele casei, séra târziu și dimineața din vreme. »culegătorul-tipograf,« ajuns mai apoi »unchiașul sfătos,« își înșiră basmele, își întocmea snovele, își alcătuiă pildele, își spicuiă dicționarele, își amintia jocurile copilăriei și-și scriea poveștile în graiul cel mai dulce, în stilul cel mai pitoresc, spre marea glorie a literaturii noastre populare și spre mulțămirea sufletescă, singura răsplată a culegătorului lor.

Erau 6 ore dimineața. Ca mai totdeauna, se sculase cu chef în ziua aceea: ér hazliu unchiașul! Și cu atât mai bine dispus că, fiind sêrbătoare, va puté sta linișcit acasă și-a se indeletnici nesupêrat cu citirile și scrierile-i favorite. Prima-i mișcare fu a se duce la pătisorul celui mai fraged din copilășii sei. »Bună dimineața la moș Ajun, moș Niculae! — i strigă șagalnicul părinte. — imi dai ori nu-mi dai? — Nu-mi dai? Me duc!« Și trecu, să nu strice cheful de somn al pruncului, în camera d'alături, unde ér spêlătorul. Un moment în urmă, un horcâit vesti celor ai casei că o nenorocire trebuia să se fi întâmplat. Bêtrânul suferia de mult de ameteți și mai avusese acum patru ani un atac ușor, din care scăpase cu fericire. Deci familia ér prevenită, cu tóte că nimeni nu se așteptá la un sfêrșit așa de curênd și grabnic. Il găsiră căutând cu mare greutate să se sprijinêscă. Graiul i perise. Medicul adus în pripă, îl gási cu pleoapele închise. I se lăsá sânger delá ambele brațe, dar nici o picătură nu curse. Ventusele aplicate pe spate și la gât nu folosiră mai mult! La 3 după amieză, suflarea i se stinse cu totul! Acel care dedese »tinerete fără bêtrânețe și viață fără de mórte« — acesta, neînțelêsă coincidentă, e titlul primului basm publicat de el, — copiilor iubiți ai fantasiei poporului român, nu mai ér dintr'ai lumii acesteia!

A treia și se ridică în biserica Oțetari catafalcul celui mai mare prieten al poporului. Amicii și cunoscuții lui își făcură trista datorie d'a veni să-l vedă pentru cea din urmă óră. Linișcea morței párea linișcea somnului. Acest bêtrân cu inimă vecinică ti-

nêră, totdeauna bun, blând, afabil, corect și conșințios în tóte, modest până la esces, pástrá și-acum întipărite pe față-i aceste însușiri, rar intrupate într'un singur om.

După slujba preoțescă, dl Conduratu, vechiu tovarăș de meserie și de muncă al reposatului, își exprimă adâncă-i durere prin câteva cuvinte pline de emoțiune. Și când, apoi, lugubra »Vecinica pomenire« a preoților rêsună între bolțile 'negrite de timp și de fum ale bisericei, cea mai crudă disperare ce ni-a fost dat să vedem vr'odată, se deslânțui. Ér adânc sfâșietor să fi martor jalei ascuțite a soției și-a celor șapte copii, — din cari șese rămăneau fără de sprijin, — pe cari silințe supraomenești au trebuit spre ai puté despărți de corpul înghețat al celui pe care îl perduse!

Carul funebru, modest ca viața 'ntrégă a tipografului literat, ér cu totul zăbrănit în negru; nimic din albul argințiu și din poleiele strălucitoare ce fac fala morților cari n'au cu ce alt să se fálêscă. Câteva coróne, prinos modest al lucrătorilor séu patronilor tipografi și una mândră de lauri din partea profesorilor Mirescu și Manliu, erau tot fastul, pe lângă medalia »Bene-Merenti«, pe care — nimeni nu va puté tăgădui — o pré bine meritase, purtată pe o pernă.

Corteziul porni precedat de membri societății »Gutenberg,« cu stindardul indoliat și urmat de câțiva ómeni de litere și tipografi: alaiu de literat! În această, ultima sa dorință, pe care o formulase în 21 iunie 1883, când, în urma suferințelor, căpétase certitudinea unui sfêrșit apropiat, i s'a 'mplinit!

În dreptul tipografiei Academiei, unde fálăia un stég negru, un lucrător tipograf dede espresiune durerei colegilor sei, citind câteva rënduri slab meșteșugite, dar pline de recunoștință și regrete. Apoi corteziul își urmă drumul spre cimitirul Belu. Ací, dl Tocilescu, care l'a cunoscut mai de demult și mai de aproape, fiscă cu măestra-i competență figura literară a »Unchiașului sfătos,« ce va rămâne nestêrsă din amintirea noastră.

Spațiul nu ne permite d'a face ací biografia măestrului care a intrupat visările poporului în forme neperitoare. Acesta e pentru noi — care am avut fericirea d'a-l cunóșce și durerea d'a-l pierde — o datorie pe care nu vom lipsi d'a ne-o indeplini, după cum nu modestia lui o cere, dar meritele sale ne-o impun.

Contrastul e condițiunea vieței. Șeptemána începută printr'un doliu, sfêrșeșce prin veselie. Coquelin, care duminică, luni și marți a cules noue succese în »Le député de Bombignac« de Al. Brisson, »Melle de la Seiglière,« de Jules Sandeau și »L' Aventurière« de Emile Augier, a revenit dela Brăila și Galați pentru a ne da sâmbătă (28 nov.) representația-i de adio.

»Les precieuses ridicules« ce-au înlocuit anunțata comedie a lui Eugène Pierson: »Livre III, Chapitre I-er,« au deschis spectacolul. A urmat apoi »L' Indecis,« o comedie inedită într'un act de dna Florence Bell, pseudonim sub care s'ascunde una din dómnele 'naltei societăți din Londra, cumnată a lui sir Lascelles, ministrul Engliterei la București. Acestă piesă a fost jucată pentru prima óră la Londra, chiar de Coquelin, acum aproape două luni, într'o serată la care asistá prințul de Galles și întréga aristocrație engleză, obținênd un succes deseversit. După care, artistul ne recită cu verva-i atrăgătoare, mărită încă prin sobrietatea gestului, prin firescul jocului de scenă, monologurile: »L' Oraison funebre de Mme Bourgeois« de G. Nadaud, »Les Prunes« de Alphonso Daudet și »la Chanson de Marlborough,« unde imitația englezului recitând franțuzeșce e dusă la perfectiune,

ceea ce i-a meritat cu prisos aplausele frenetice ale publicului și albumul splendid ce i s'a oferit.

Spectacolul s'a încheiat cu »Gringoire,« admirabila comedie a lui Banville, pe care o cunoșteți.

Și acum, când mai mult s'eu mai puțin cunoșteți pe artist, să ve fac cunoștința ș-a omului de litere.

C. Coquelin, ca și fratele seu Ernest, e un literat ales. Studiele sale asupra poeziilor Eugene Manuel și Sully Prudhomme, asupra lui Molière ș-a »Misanthropului,« ș. a., s'unt foarte apreciate. Dar mai apreciate încă s'unt studiile sale asupra artei: »Arta și Comedianul« și »Arta de a dice monologul« fac autoritate în materie. Intr'adevăr, cine alt ar pute fi mai competente asupra monologului decât însuși creatorul acestui gen? Studiul seu »asupra poesiei d'isă în public și arta d'a o dice,« ce formeză prefața volumului de monologuri al lui Paul Delair, publicat în 1881 sub titlul: »Les Contes d'a present,« e unul din cele mai interesante. Câtă domirire în judecată, câtă justețe în vederi, câtă finețe în apretieri! Analisele sale asupra monologurilor: »La Robe,« de Eug. Manuel, »La Messe de l'âne,« de P. Delair, »Les Ecrivisses« de Jacques Normand, dovedesc un adânc discernement. Câtă reflecție cugetată în toate aceste indicațiuni și câtă pătrundere în a ghici intențiunea scriitorului! Etă ce contribuie ca artistul să intre în spiritul poetului și-l face a fi deseversit.

Aceste însușiri esplică cu prisos perfecțiunea în artă a lui Coquelin. Intr'adevăr, pentru ca cineva să fie un bun artist, trebuie să fie dublat d'un literat. Un învățământ folositor ar trebui să ia dela el artiștii noștri, cari nu deschid vr'odată o carte și nu citesc alt ceva decât rolul, ș-acela, Dumneșeule! intr'un mod ce-ți dă fiori. Ei, cari au avut ocaziune să vedă d'apropo și să vorbescă cu Coquelin, s'au putut incredința de câtă deosebire e 'ntre d'ensii. De o statură mijlocie, de o 'nfățișare simpatică, inteligent și spiritual ca un frances, conversația lui e plină pe atracție. Ei ve pot mărturisii, cum mi-au mărturisit mie, că au fost cu deseversire captivați, d'altfel ca toți cari l'au audīt.

A. C. Șor.

Cronică vienesă.

(Die sieben Schwaben, operă populară de Mylöker. Concertul Ondricek. Pablo di Sarasate. Concert în folosul scenelor germane: mademoiselle van Zandt. Kreisler.)

În teatrul »an der Wien.« după cum am spus, a plăcut foarte opera-poporală a lui Mylöker »Die sieben Schwaben.« Piesa j'ocă în Stuttgart la 1519, pe timpul certelor cauzate cu ocaziunea alianțelor ducilor, orașelor și cavalerilor. Piața orașului geme de popor vesel șvăbesc. Cei șapte șvabi servesc magistratului, s'unt plini de curaj și gata la t'ote. În faptă inse nu au mai de loc însemnătate în operă. În Stuttgart în acest timp e foarte în modă vrăjitoria și t'ote fetele, flăcăii, soldații și mamele se ocupă cu micsturi și talismane, cred în pricolici și duhuri. Așă fetele din Stuttgart șciu sigur, că în séra Pașcilor mergând la lacul de foc, pot vedé cu ajutorul vrăjitoarei »Greta cea négră« pe viitorul bărbat al lor; deci t'ote decid să m'ergă acolo. De acéșta ocaziune se foloseșce eroul cavalier Othmar de Mannsporg, pentru de a întări mai tare legăturile de amor, ce le are cu Kätchen, f'eta măestrului de oraș. Pe atunci se află în Stuttgart renumitul Bombastus Taracelsus, un fel de Cagliostro-Mephisto; acesta se intereséză de cavaleri și printr'o cură genială légă inimile amoresilor. Cu acéșta cură

și prin trecerea pe scenă a unui convoi festiv intru on'orea lui Othmar se încheie actul prim. Girardi nu lipseșce, d'ensul represintă pe famulus lui Taracelsus, e un șvăbuc blond, voios și coupletele și glumele sale s'unt adev'erate rachete în public. Actul al doilea se petrece la lacul de foc, unde locueșce vrăjitoarea Greta; luna luceșce pe cer și rașele-i se scaldă în undele albastre ale lacului. Aici aranjéză Taracelsus vrăjitoriele sale: Kätchen voeșce să vedă chipul soțului ei viitor; Othmar se inveoșce, apare și amanta sa, cugetând că e numai o fantomă, il sărută și îmbrătoșeză. Intr'aceea vine măestrul de oraș și află f'eta la vrăjitoare și Othmar, carele éraš apare cere mâna frumoșei Kätchen. Acesta inse a ascultat și aflat că ivirea lui Othmar a fost arangiată de Taracelsus și nu voeșce să ieie pe amant. E disperare mare, trompete se aud și Othmar plécă în reshel. Actul final j'ocă în casa magistratului în Stuttgart. Ducele a impresurat orașul, Taracelsus apare ca sol și pretinde predarea orașului. În suita ducelui all'am pe famulus lui Taracelsus ca trompetist și ca atare câștigă din nou iubirea amantei sale Hannele. Pe când magistratul se slătueșce despre predare, pe atunci apar pe o ușe secretă nobilii și soldații ducelui. Kätchen se schimbă în momentul decidător, scapă viața lui Othmar și apoi ambii se căsătoresc. Acesta e pe scurt conținutul teestului scris de dnii Wittmann și Bauer.

La acest teest a compus Mylöker o musică escelentă, melodi'osă, care se p'ote numeră cu tot dreptul între cele mai bune ale sale. Nisuința de a creă o musică populară, de a fi popular în arii i-a reușit pe deplin și autorul a scris unele melodii escelente; așă valsul »Am Nekarstrand,« apoi marșul șvabilor etc. Acéșta operetă a ajuns aici până acuma a 38-a represintațiune. Dnul Girardi ca famulus e f'orte bine, coupletele sale au devenit populare. Dnul Streitmann cântă pe Othmar cu mult efect și eleganță și dșora Collin (Kätchen) incântă publicul cu vocea ei sonoră. Dșora Stein interpetă pe vrăjitoarea Greta intr'un mod interesant.

În Cariteatru a plăcut f'orte opereta »Die Dreizehn« musica de Genée; dșora Tischler f'osta cântărețā la operă a debutat în acéșta piesă cu succes mare.

Ca novități se vor da aici operetele: Columbiné de Zois, Ali-Baba și »Cânturile lui Mirza Schaffi.«

În 23 a l. t. dete renumitul violinist Franc Ondricek un concert cu acompaniare de orchestru. Un public elegant s'a adunat în sala cea mare a reuniunii de musică pentru de a ascultă pe acest Sarasate slavice.

Artistul incepū cu concertul de Brahms, a cărui adagio il esecută intr'un mod f'orte ideal, apoi cântă cu multă măestrie și înțelegere concertul maghiar de Joachim. După aceste piese esecută »Foaia în album« de Wagner Wilhelmy și »Serenada melancolique« de Tschaiakowsky. Ultima piesă o esecută cu așă simțement, încât își veniā a plānge. Ca numer final alese artistul »Erlkönig« de Ernst (pentru violină numai), o piesă musicală f'orte grea, așă că se p'ote privi ca unică în t'otă literatura musicală în ceea ce priveșce tehnica sa enormă. Acéșta piesă o esecută cu ușurătate și siguranță mare și i se aduseră adev'erate ovațiuni și fu des aclamat.

Neinctând aplausele, artistul mai esecută încă cavatina de Raff, pe care se p'area că o cântă, așă o esecută pe viora sa escelentă. Publicul vienes de altmintearea nu pé simpatic față de artiști și de piese slave, a aplaudat f'orte pe Ondricek și de câte ori artistul va apăre în sala de concert, totdeuna va fi

bine primit de către publicul amator de muzică din această capitală.

În 29 a l. t. se prezintă publicului, după un interval de doi ani, artistul Pablo di Sarasate. Celebrul virtuos concertează cu acompaniarea orchestrei dela operă sub dirigerea capelmăistrului Hans Richter și cu concursul doamnei Berta Marx din Paris.

Sarasate execută cu maestria sa îndatinată, tehnică și siguranță mare, concertul de Beethoven și Mendelssohn. Aceste producțiuni ale artistului sînt așa de eminente și așa de precis și briliant executate, încît nu e posibil a face nici o observare. Un vifor de aplauze urmărește după aceste producțiuni eminente și Sarasate fu chemat de nenumerate ori. Ca piesă finală execută compozițiunea sa nouă »Muineira« (morărița) o piesă, care din punct de vedere musical e un non sens, înse fiind executată cu multă virtuozitate și tehnică de către artist, obținut un vifor de aplauze, după care Sarasate mai execută încă două piese.

Între pauze se produse la pian doamna Marx. Artista execută cu tehnică mare și acompaniată de orchestra fantasie maghiară de Liszt, apoi o etudă de Rubinstein și alte piese de Bernard și Zarzycki.

Sarasate va da încă un concert interesant la 27 l. c.

În 2 a acestei luni s'a dat un concert interesant în folosul reuniunii scenelor germane, arangiat de direcțiunea operii, sub dirigerea măistrului de capelă Hellmesberger.

Punctul de atragere al acestui concert mare fu domnișoara Maria van Zandt, cântăreața la fosta operă comică din Paris. Artista despre care s'a vorbit atîta în lumea musicală, e o aparință foarte interesantă, ce câștigă îndată simpatia publicului: o figură înaltă, sveltă, un cap interesant, impregiurul buzelor un suris amabil. Frumosa artistă purtă o toaletă simplă de mătăsoasă albă, decorată cu panglice albastre, în păr o roșă de briliante. Dînsa cîntă cu mare artă aria clopotelor din opera »Lacmé« de Delibes și făcî furor mare. Artista are voce foarte frumoasă, sonoră și cultivată, trilarile cevaș cam nesigure se desvîltă în decursul cîntului tot mai clar, staccatele sînt adevărate perle și merg pînă la f. Ea mai cîntă o mazurkă de Schopin cu multă maestrie; manuscriptul acestei piese grele l'a primit artista dela Jeny Lind. Întrîntă artă și-o aretă cu executarea ariei din »Mignon« și a »valsului umbrelor« din opera »Dinorah.« În ultima piesă țure trilarile și staccatele briliante, coloratura plină de efect și executată cu ușurătate mare. Artista fu foarte aplaudată. Doșora van Zandt va da și ea un concert.

Dnul Winkelmann cîntă în acest concert cu succes mare aria lui Pylades din opera »Iphigenia in Tauris« de Gluk; ér doșora Lehmann și dnii Schröder și Felix cîntară cîntece de Fuchs, Behr, Steinbach etc.

Tot în acest concert debută și violinistul Fritz Kreisler, un băiat de 12 ani, carele e minunea sezonului. Tinerul artist are o tehnică remarcabilă, respectabilă și siguranță mare în producțiune. Pînă acuma se indetulește cu piese da Wieniawsky și Beriot, înse, la atare tehnică și diligență, se speră, că în curînd se va apuca de Mendelssohn și Beethoven. Artistului i se prevestește viitor mare. A executat cu multă maestrie fantasie da Wieniawsky după motive din Faust, apoi o polonesă de Laub cu succes mare.

În concertul al doilea philharmonic s'a executat oratoriul Paulus de Mendelssohn; doșora Forster dela operă a cîntat soli cu succes mare.

Valeriu Russu

Cronică genovesă.

(François Coppée și drama sa inedită »Pour la Couronne.«)

În ultima mea cronică, v'am făgăduit a ve întreprinde de serata literară ce François Coppée dela academia franceză va ține în Geneva. Fidel făgăduinței mele, me execut.

Luni sêra dl Coppée a cetit în sala conservatorului, înaintea unui public eminent literar și distins, câteva fragmente din noua sa dramă »Pour la Couronne« scrisă pentru teatrul »Odéon« din Paris; dar din cauza dificultății distribuțiunii rolurilor, aparițiunea acestei opere pe scenă a fost amînată pentru erna viitoare.

»Pour la Couronne« este o dramă de pasiune într'un decor istoric și fantasis. Scena se petrece în regatul Balcanilor — regat imaginat de poet — la finea secolului al XV-lea, în acel timp cînd creștinii luptau în contra musulmanilor și împedecau năvălirea osmanliilor de a trece Balcanii.

Principalele personaje a dramei sînt: Mihai Bracomir, un erou sensual și ambițios, ce de ani luptă în fruntea creștinilor, femeia sa Basilide ambițioasă ce-l va perde; fiul lui Mihai, Constantin Bracomir, fu din întîia căsătorie, voinic ca și tată seu. Tatăl și fiul sînt principalele personaje; toate celelalte roluri remîn în planul al doilea, chiar grațioasă țigancă Militza. Poporul Bulgar chemat a da corona la cel mai meritos, preferă a o pune pe capul unui archimandrit bătrîn, decît a o da unui soldat ce păzește frontiera și urmarea va probă că poporul a făcut bine.

Basilide, mușcată de ambițiune, aduce pe bărbatul seu a iscăli un contract prin care se angagează a lăsa trecerea liberă turcilor, în schimb de titlul de rege al Balcanilor. A cărei investire o va primi din mîna sultanului (Mahomet II). Constantin ală secretul tatălui seu, îl surprinde în munți și i impută tradarea sa. Atunci se incinge între tată și fiu o luptă grozavă; tatăl lasă ambițiunea să înădușe sentimentul de datorie și fiul din partea sa lasă sentimentul de datorie, amorul de patrie și onorea numelui seu înădușe sentimentul filial. Mihai mîre, chiar de mîna fiului seu. Totă această scenă care termină al treilea act este superbă ca tragedie și versificațiune.

Cele două ultime acte ne fac să asistăm la re-mușcările fiului paricid. Onorea numelui a fost scăpată, nimene n'a suposat tradarea sa, așa încît se redică statua eroului pe piața publică.

Constantin, care a dat câteva lupte nenorocite, vede stêua sa întunecându-se și poporul este gata a ascultă calomniile vîduvei tatălui seu, ce-l acuză de a fi tradătorul țării sale și dă ca probă firmanul lui Mahomet II iscălit de tatăl seu și remas în mînile sale. Acesta probă autentică îl condamnă la mîrte. Constantin nu pôte spune adevêrul, fără a desvêli rușinea tatălui seu; nu vrê, dice el într'un foarte frumos vers, de a fi de doue ori paricid. El se decide de a muri, dar Sobrania din acel timp i înfiige o pedepsă mai dură decît mîrtea. Este condamnat a trăi lîntuit și noapte la picioarele statuei tatălui seu pe piața publică, espus la insulte și disprețul ori căru trecător. Acesta pedepsă e mai mult decît pôte să suporteze.

Militza, dîntuitoare și sclavă la turci, scăpată de Constantin îl urmărește pretotindenea, ca o umbră, ca un căne fidel. În momentul ce'era condamnat, acesta femeie străbate mulțimea, vine și se aruncă în brațele sale strigînd: »Qu'il ait au moins quelqu'un qui lui dise: je t'aime.« Ea îl scapă din desperare, îl iubește atît de mult, că îl omîră; îl lovește

cu un pumnal și în urmă se lovește ea însași. Poporul strigă :

Dieu seul fera justice a ce couple qui dort.

Prions pour leur repos et respectons la mort.

Dl Coppée, din nenorocire, n'a cetit decât părțile esențiale a dramei sale, mai multe scene capitale au fost scurtate seu suprimate la marele regret al publicului.

Se găsesc în această dramă calitățile eminente ale poetului ce a scris »Jacobites« și »Severo Torelli.« Sentimentele exprimate sînt de o natură antică. Opera este de un caracter puternic, toate sentimentele violente se succedă mai fără întrerupțiune. Se vede că autorul nu e numai poet, dar și un bun psiholog.

Plăcerea ce ne face să gustăm, este de natură literară, lasă nervile în liniște, nu le iriteză; căci se adresează mai mult la imaginațiune. Versurile sînt elegante, naturale și de o rară frumusețe. Să nu cerem mai mult, să lăsăm la un alt public, acela al teatrelor, îngrijirea de a judeca de o manieră definitivă această frumoasă dramă, când i se va prezintă în realitatea sa completă și vivace cu actori, cu decoruri și cu totă punerea în scena cerută. Va fi de sigur foarte frumoasă, căci fără de acestea, fără nici un lucru artificial, decât gestul și vocea amabilului cetitor, nici odată Bulgaria nu ne-a apărut sub un aspect așa de teribil și așa de seducător.

Alesandru Dinga.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare și artistice. *Regina României* a primit zilele trecute în audiență pe dl Ionescu-Gion, sare i-a prezentat volumul »Astra;« în același timp dl Ionescu-Gion a cetit Maj. Sale una din novelele traduse din »Handzeichnungen« un alt volum de Carmen Sylva, care va apăre în curînd; regina i-a dat autorizațiunea d'a traduce și romanul »Aus zwei Welten.« — *Dl Octaviu Smigelschi*, un tiner român din Ardeal, care studiază în școala de pictură din Budapesta, a obținut doue din cele cinci premii anunțate și anume unul pentru un portret în oleiu, reprezentînd pe un român și altul pentru o compozițiune a sa, ce reprezintă un părete spaniol în stil japonez. — *Dl Hașdeu* a cetit sîmbătă seara, în întrunirea literară a »Revistei noue« un studiu al cărui subiect este partea centrală a rîtei »căpățana,« »butucul,« »buceaia« încheierea, logică, științifică și evidentă, a acestui studiu este, că Sîrbii, Bulgarii și Ungurii când au năpădit în ținuturile Daciei, au găsit pe Români aici.

Poetul Eminescu, scrie »Curierul român« din Botoșani, grație gingașelor îngrijiri ale surorii sale Henrieta și a veteranului doctor Isaac, se află cu de-severșire bine. Mîncă și dîrme regulat, face plimbări zilnice pe jos și cu trăsura, în fine, căutătura lui senină, fața sa rumenă și curată ca nici o altădată, toate ne fac a crede, că marele nostru poet este redat cu totul șiesi, amicilor sei, țării și pôte literaturii încă! De altă parte »Liberalul« din Iași află că o petițiune subscrisă de un mare numer de cetățeni ieșeni va fi adresată în curînd camerei, spre ai votă poetului Eminescu o pensiuie viageră.

Iubileul „Gazetei.“ În anul acesta »Gazeta Transilvaniei« din Brașov implinește anul al 50-lea dela aparițiunea sa. Cincideci de ani în viața ori cărui diar formăză o adevărată epocă, cu atât mai important este intervalul acesta în viața unui diar românesc. Istoria »Gazetei« este istoria națiunii române, în timp de o jumătate de secol. Fondarea ei datéză din

timpul renașcerii noastre literare și politice. Ea a stat la lăgănul deșteptării noastre. A fost multă vreme singurul diar luminător în noaptea întunericului ce ne mpresoră. Ea a crescut, încălđit și mbărbătat aprăpe doue generațiuni, cari ni-au dat o pleiadă de bărbați. În lupta asta grea, primii fondatori, George Barițiu și Iacob Mureșan au îmbătrănit și s'au retras; bătrănețele l'au silit pe primul să-și depună condeiful, ér al doile odihnește în morment. O nouă generațiune, în frunte cu fiul lui Iacob Mureșan, ține vechiul stég în mână. Această generațiune va aduce în curînd tributul recunoștinței sale față de fondatori. Ea va serbă iubileul »Gazetei,« care astăzi e cel mai vechiu diar românesc. Serbarea se va ține la sfîrșitul anului curent în Brașov, unde pentru organizare s'a ales un comitet de 15 persoane.

Cărți alese. Tipografia Alexi din Brașov a început să publice o serie de scrieri sub titlul colectiv de »Cărți alese.« Primul numer al acestei publicațiuni a apărut zilele trecute și conține a doua edițiune a novelei »Satul cu comorile« localizată de dl N. P. Petrescu Broșură în 8° mare de 132 pagini, care cuprinde sub formă de novelă, aplicată la împregiurările sătenuului român, cele mai practice principii seu învățături economice sanitare și morale, dela cari depinde în mare parte prosperarea singurațiilor și a societăților, cari le urmază. Prețul 20 cr.

Facsimile și iscălituri. Dl N. Roiu, șelul arhivei statului din Iași, se ocupă foarte serios cu facerea unei colecțiuni bogate de facsimile paleografice și iscălituri vechi a domnilor Moldovei, a boerilor țării, precum și a altor funcționari publici, începînd dela timpurile cele mai invecchite și continuînd până în timpurile noastre, spre a o presintă Academiei Române.

Diaristic. *Gazeta Transilvaniei* va avé un proces de presă. — *Tribuna* dela anul nou își va mai mări formatul. — *Romänische Revue* a dlui dr Cornel Diacovich din Reșița asemenea va avé un proces de presă. — *Ecoul*, diar politic, a reapărut la Braila. — *Le journal du Droit International Privé* din Paris, publică un studiu al dlui Chr. I. Sulioti, asupra condițiunei străinilor în România.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Știri teatrale și musicale. *Regina României* a intrunit marți la ciai în apartamentele sale particulare vr'o 70 de persoane din societatea bucureșcă; cu asta ocaziune dl Diaz de Soria a cântat de adio. — *Dra Lucretia Constantinescu* a publicat la București, în editura Ghebauer, un marș frumos, intitulat »Nicolas March;« autorea e numai de șesespredede ani și are un talent frumos

Teatrul Național din București a început să repesinteze éraș și operete. Prima repesin ațiune de operetă în stagiunea aceasta s'a dat în săptămăna trecută. S'a cântat »Studentul cerșetor.« Publicul a făcut o adevărată ovațiune lui Iulian care jucă pe Puffendorf. Dna E. Odisianu a fost revădută cu plăcere. Dămnele Dănescu, Mateescu, Ciucurescu, dnii Rașianu, Teodorescu, Băjenaru au fost în nota dlor obișnuită. Afară de acesta s'a jucat drama »Ura« de Sardou. »L'Independance« spune, că dl Coquelin speră la întorcerea sa din Atena să se oprască în București spre a jucă pe »Ruy-Blas« la teatrul național cu actorii români.

Repesințațiunea teatrală din Brașov pe care o anunțărăm în nr. trecut a reușit foarte bine și tabloul dela sfîrșit cu țărani și țărance în costume frumoșe, a încântat pe toți. În piesă au jucat drele Elena Dimitriu, Flena Popovici, Maria Teochar, Elena

Bogdan și dnii G. Zănescu, Gr. Birea, Cristescu și Ion Dușoi.

Teatru românesc în Bucovina. Trupa teatrală din România »Concordia,« care a jucat săptămânile trecute la Cernăuți și, despre care raportarăm în nr.ii trecuți, a plecat de acolo în alte orașe ale Bucovinei. Corespunzător ce primim tocmă în momentul acesta, va urma în nrl viitor.

Societatea Andrei Șaguna din Sibiu a aranjat duminică la 11 dec. nou (29 nov. v.) o ședință publică, în memoria repositului arhiepiscop și mitropolit Andrei Șaguna, cu următorul program: 1. »Rugăciune,« cor de C. M. v. Weber, executat de corul societății; 2. »Cuvânt ocașional,« rostit de Ioan Teculescu, cleric curs. III; 3. »Dumbrava roșie,« — p. V. — Legendă de V. Alecsandri, declamată de Irimie Iliescu, cleric curs. II; 4. »Colindă,« (O ce veste minunată), cântec popular întocmit pentru cor de G. Dima, executat de corul societății; 5. »Unele credințe la Români și urmările lor,« disertațiune de Alimpu Oprea, cleric curs. III; 6. »Papinian și Vespasian,« dialog de I. Negruzzi, predat de Ioan Teculescu, cleric curs. III și Aleman Galea, cleric curs. II; 7. »Sunt soldat român,« cântec popular întocmit pentru cor de G. Dima, executat de corul societății.

„Musa Română“ fôia musicală a dlui Iacob Mureșan din Blaș, va apăre cu începutul lui ianuarie st. v. 1888 în fiecare lună odată, în cuart mare pe hârtie grosă și frumoasă și va conține fiecare broșură două coli tipar de note frumos imprimate. Programa fôiei vă fi de următorul cuprins: a) Cântece și hori populare aranjate pe pian. b) Piese de salon, din cântece populare, aranjate pentru pian, în forma de: Fantasie, Capriciuri, Rapsodie, Concerte etc. c) Cântece populare și originale pentru voce cu acompaniament de pian. d) Piese de dans pentru pian pe 2 și 4 mâni. e) Cântece bisericăști aranjate pentru cor bărbătesc (partitură). f) Piese românești pentru violină și flaută, cu acompaniament de pian. Partea literară de pe fața primă și ultimă a fôiei va ave următorul conținut: biografii a musicilor străini și români, articoli, notiție, cronice, poezii populare etc. Prețul abonamentului: pe un an 12 fl.; pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.

Teatru român în Caransebeș. Duminică în 6/18 decembrie a. c. adică în ziua de s. Nicolae, o societate compusă din inteligența română din Caransebeș, va juca, după cum aflăm din »Fôia Diecesană« în sala cea mare dela otelul »Lichtneckert« două piese teatrale: »Șalul negru« și »Undei-i mirele, nu-i mire.« Venitul curat e destinat pentru fondul reuniunii femeilor române și al reuniunii române de cântări din Caransebeș.

CE E NOU?

Știri personale. Maj. Sa regele a dăruit din caseta sa privată câte 100 fl. școlilor române gr. c. din Recea și Șomfaleu. — **Mitropolitul Vancea** și episcopii Mihai Pavel, Ioan Szabó și Petru Mihályi au plecat la începutul săptămânii trecute la Roma, ca să ia parte la iubileul pontificelui Leo XIII. — **Locotenentul B. Kopecki** din al 6-le regiment de călărași din Focșani în România, a inventat și făcut un nou sistem de lampe inesplosibile, căci la cea mai mică schimbare a liniei verticale lampa se stinge.

Hymen. *Dl Ioan Dragalina*, fost locotenent în regiment. de infanterie nr 43, ér acuma locotenent în armata română, s'a cununat cu dșora Elena Jurjinca în Caransebeș. — *Dl Vasile P. Sala*, învățător gr. or. în Vașcău, la 14/26 novembre s'a cununat cu

dșora Iuliana Micula, fiica preotului I. Micula din Poiana. — *Dl Vasile Erdélyi*, farmacist în Beinș, s'a logodit cu dșora Gizella Steiner de acolo. — *Dl Ioan Hertôga*, învățător la școla gr. or. română din Sighișoara, s'a logodit cu dra Flôrea Babeș, fiica repositului preot din Sas-Daia.

Academia română a ținut vineri ședință publică. *Dl Gr. Stefanescu* a făcut o comunicațiune științifică asupra unor lucrări ale sale în domeniul geologiei. În vinerea asta au vorbit dnii G. Stefanescu și Cobălcescu.

Societatea „Petru Maior“ a junimei române din Budapesta serbeză la 17 decembrie a. c. n. a 25-a aniversare dela fondarea sa, prin o ședință festivă-literară ce se va ține cu acel privilegiu în restaurațiunea Szikszay et. l. Inceputul la 7 ore sêra. Programa este următoarea: 1) Cuvânt ocașional rostit de presidentul societății drd Vasile Fodor. 2) Fericirea din mormânt, poezie de C. Scrob, declamator: drd Demetriu Florescu. 3) Filosoful Kant, disertație de Vasile Bologa stud. fil. 4) Grui Sânger, legendă de Vasile Alecsandri, declamator: drd George Dobrin. Închiderea solemnă prin presidentul societății.

Oglinda lumii. *Fi-va resboiu sêu ba?* Așă se întrebă acuma toți ômenii. Cele mai multe diare sânt de părerea, că nu va fi. Dorința de pace este tot atât de mare la poporul rusesc, ca și la poporele austro-ungare. Russia demonștrăză față de Austro-Ungaria, pentru ca să-și redobândescă influința în Bulgaria. Se crede, că-și va ajunge scopul, căci pentru Bulgaria Austro-Ungaria nu va purta resboiu. Într'aceea în Viena se țin dilnic consilii de resboiu, sub presiul Maj. Sale. — *In camera deputațiilor României* dl Nicolae Ionescu a interpelat guvernul relativ la atitudinea României într'un eventual resboiu. Ministrul de esterne a respuns, că România n'a făcut nici o alianță ofensivă ori defensivă cu nici o putere. — *Din Petersburg* se scrie, că cu ocașunea serbării ordinului St. George, țarul a ridicat un toast în sănătatea împêratului Vilelm, carele este cel mai bătrân membru al ordinului St. George. — *Republica francesă* a trecut prin crisă ministerială, căci Sadi-Carnot abiă ș-a putut găsi un om care să fie în stare a compune un minister. În sfêrșit Tirard a isbutit. Noul minister se compune din ômeni nu pré pronunțiați. Un individ numit Aubertin a făcut atentat asupra lui Jules Ferry, trăgându-i de aproape trei lovituri de revolver, cari inse n'au produs decât contusiuni ușore. Hârțile găsite la atentator indică o esaltațiune patriotică vecină cu nebunia. — *Moștenitorul de tron al Germaniei* e mai bine; medicii dic, că bôla lui nu pare a fi rac și nu este cu neputință ca dênsul să se vindece cu totul; în curênd regina Victoria a Engliterei, sócra bolnavului, are să sosescă la San-Remo, spre a-l cercetă. Șcirea mai nouă anunță, că bôla moștenitorului s'a înreutățit. — *Bismark* a fost diarele trecute atins de apoplexie ușoră; acuma e mai bine, dar trebuie să se abțină d'a lucra timp mai îndelung.

Dela dietă. Presidentul casei deputațiilor a transpus acele relative la alegerea generalului Traian Doda la comisiunea de incompatibilitate. Acesta a invitat pe dl general ca pe 14 decembrie să se prezinte înaintea comisiunii sêu în personă sêu prin un plenipotențiat, căci atunci se va luă hotărîre definitivă în cauza alegerii sale. *Dl general*, care de atunci a primit adrese de aderință din tôte părțile, a respuns, că renunță la dreptul d'a-și pleda cauza înaintea comisiunii în personă, căci n'ar ave decât să susțină cele cuprinse în scrisoarea sa din 10 octombrie, adresată cătră presidentul dietei, că adică, în situațiunea de acuma nici la deliberațiunile camerei nu ia parte, nici nu-ș depune mandatul. Comisiunea de

incompatibilitate neintrunindu-se la 14 l. c. in numerul cerut de lege, n'a putut hotărî.

✕ **Alegeri pentru congresul din Sibiu.** *Comisari consistoriali* pentru conducerea alegerilor deputaţilor din cler, pe teritoriul consistoriului gr. or. oradan s'au denumit: pentru colegiul I, protopopiatele Oradea-mare — Pesteş, protopresbiterul Orăzii-mari Toma Păcala, locul alegerii e Oradea-mare; colegiul II, protopopiatele Tinca şi Beliu, protopresbiterul Beliiului Petru Suci, locul alegerii Tinca; colegiul III, protopopiatele Beiş-Vascău, protopresbiterul Beişului Elia Moga; ăra pentru scrutinarea alegerilor deputaţilor mireni, pentru cercul I, protopopiatul Orăzii-mari, scrutiniul in Oradea-mare, Ioan Papp notar comitatens şi ases. cons. in Oradea-mare; cercul II, protopopiatul Pesteş, scrutiniul in Alesd, Ioan Glişe notar cercual şi ases. cons. in Vad; cercul III, protopopiatul Tinca, scrutiniul in Tinca, Georgiu Dringou, avocat in Tinca; cercul IV, protopopiatul Beliu, scrutiniul in Ucuriş, Petru Ionaş arhivar consistorial in Oradea-mare; cercul V, protopopiatul Beiş, scrutiniul in Beiş, Paul Papp avocat in Beiş; cercul VI, protopopiatul Vaşcău, scrutiniul in Vaşcău, Ladislau Lazar avocat in Vaşcău.

✕ **Sinod protopopesco.** La 22 novembre s'a ținut in comuna Chechiş in Ardeal sinodul protopopesco gr. c. al Dergei, sub presiul protopopului Ioan Haţegan. S'a desbătut cestiunea d'a stărpi concubinatele şi beţia şi s'a decis să se remprospeteze decisiunea sinodului archidieceesan din 1869, ca concubinarii renitenţi să fie lipsiţi de inmormântarea solemnă şi de alte taine, afară de botez şi să se cêră ajutorul autorităţilor civile. Fişe al protopopiatului s'a ales Ioan Petran preot in Fizeş, ăr asesor al forului matrimonial de I instanţă Lădislau Pop preot in Poptelec.

✕ **Societăţi de lectură.** *Societatea academică „Junimea”* din Cernăuţi, s'a constituit pe anul 1887/8 astfel: President stud. iur. Florian Lupu, vicepresid. stud. iur. baronul Alecu de Hurmuzacki, secretari stud. iur. George de Gallin, stud. iur. Nicu Dionisiu de Preda, cassar stud. teol. Petru Barbu, controlor stud. iur. Demetriu Procopovici, bibliotecar stud. iur. Victor Hnideiu, econom stud. iur. Nicu V. Blandu; in comisia literară: stud. teol. Petru Barbu, stud. iur. Ioan Bumbac, stud. fil. Grigori Filimon, stud. teol. Romul Nestor şi stud. iur. Nicu Dionisiu de Preda; in ceea revisuitoare: stud. teol. Eusebiu Andriciu, stud. iur. Demetriu Popoviciu şi stud. iur. Gavril Teleaga. — *Academia ortodoxă* pentru literatură, retorică şi musică bisericească, in seminarul archidieceesan din Cernăuţi, s'a constituit aşă pe anul curent şcolar: president George Moroşan Mihăiescu, alumn sem. an. IV; secretar de externe Victor Zeiharoschi, stud. teol. an. III; secretar de interne Eusebie Sorocean alumn sem. an. III. Comisiunea secţiunii literare: Pres. al sect. şi vice-pres. II al »Acad.« Ioan Dorofteiu, stud. teol. an. IV; bibliotecar Nicodim Stefureac, alumn sem. an. IV; rënduitor Ioan Mintici, alumn sem. an. II. Comisiunea secţiunii musicale: Pres. al sect. şi vice-pres. I al »Acad.« Vasile Javorovschi, alumn sem. an. II; casar Nicolai Mihaleiuc, alumn sem. an. III; controlor Samuil Sauciu, alumn sem. an. IV. Comisiunea revêdătoare: Teodor Petruc, alumn sem. an. II, Nicolai Osadeţ alumn sem. an. II. Vasile Gaina, alumn sem. an. I.

✕ **Ştiri scurte.** »*Societatea Lumina*« din Bucureşti, pentru ajutorarea Românilor din peninsula balcanică, a ținut in duminica trecută adunare generală. — *Principesa Clementina de Coburg*, mama principelui Ferdinand din Bulgaria, a sosit la Sofia, unde vrê să

petrêcă timp mai indelung. — *Reuniunea femeilor române* pentru ajutorarea vêduvelor sărace din Braşov şi Săcele a ținut la 12 decembre n. adunarea sa in Braşov, in sala de desemn a gimnasiului român. — *Monumentul împêrătesei Maria Teresia*, care se face la Viena, se va desvêli acolo cu mare solemnitate in 13 maiu. — *Statutele* reuniunii agricole române din comitatul Sibiu au fost aprobate de cătră minister. ✕ *Fundaţiunea Suluţiană* din Blaş a cumpêrat cu 125 mii fl. dominiul Vidraseu dela baronesa Szentkereszthy. — *Dl Iustinian M. Grama*, comerciant din Braşov, s'a stabilit in Budapesta, unde vinde *en gros* petrolu de cel mai bun. — *Patruspredece vagoné de tunuri* s'au transportat sâmbăta trecută dela Berlin prin Predeal la Bucureşti. ✕ *In 15 iulie 1888* se va serbă in Rusia aniversarea de 900 de ani dela întorcerea Ruşilor la creştinism. — *Un om de 107 ani* s'a presintat dîlele trecute le pretura din Gilău; el se numeşte Mihail Vidrean şi e dintr'un sat de pe Someş-reece, unde mai sînt şi alţi ômeni de 100 de ani. — *Ministrul de comerçiu* al Ungariei, contele Széchenyi, ş-a dat dimisiunea, care va fi primită.

✕ **Necrolôge.** *Catiţa Lazaru* n. Cornea, soţia preotului Gavril Lazaru din Socodor (in comitatul Arad), a reposat, după o bôlă indelungă de pept, in etate de 33 ani, lăsând in doliu pe bărbatul ei şi trei prunci minoreni, pe tatăl seu Ioan Cornea protopresbiter in Boroş-Ineu, pe soră-sa Emilia Gurbanu protopresbiteresă in Buteni şi pe mulţi alţi consângeni. Inmormântarea i s'a făcut la 1/13 nov la care au luat parte 9 preoţi, mai tôtă inteliginţa română de acolo şi din pregiurime şi mult popor din localitate. — *Catiţa Stanu* n. Beleş, soţia preotului Teodor Stanu din Cherechiu, comitatul Arad, a incetat din vieţă, la 14/26 novembre, in etate de 45 ani, după o bôlă scurtă. O jelsec neconsolabilul soţ, fiica sa şi doi fii studenţi, mamă-sa vêduva preotêsă Alea Beleş, fratele ei Augustin Beleş, preot in Şimand şi multe alie rudenii şi cunoscuţi. La inmormântare au participat 9 preoţi, intrêga inteliginţa română din pregiurime şi poporul din localitate. Ambele aceste femei au fost modele de virtuţi femeesçi şi mame mult îngrijite de creşcerea pruncilor lor; verişene s'au bucurat de pretenia şi stima tuturor cunoscuţilor. — *George Anghel*, fost consilier la cancelaria aulică transilvană de odinioră, a murit la Sas-Sebeş, in etate de 81 ani. Reposatul a luat parte şi la memorabila adunare naţională dela Blaş in 1848 şi a fost unul din secretarii aceleia. — *Profesorul Drogli* din Cernăuţi, cumnatul poetului Eminescu, a incetat din vieţă in sêptemăna trecută: inmormântarea reposatului a fost din cele mai impunetore ce s'a făcut vr'odata in capitala Bucovinei. — *George Bugarin*, paroc gr. or. in Toracul-mic, a incetat din vieţă la 23 novembre, in etate de 73 ani, după o vieţă activă pentru biserică şi şcolă.

Călindarul sêptemănei.

Dua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Duminica 10 Ev. dela Luca c. 13, gl. 3, a invierii 6.	
Duminică	6 (†) S. Pr. Nicolae	18 Achile
Luni	7 Par. Ambrosie	19 Amon
Mărţi	8 Cuv. Patapie	20 Abraham
Mercuri	9 Zemisl. St. Anei	21 Toma Ap.
Joi	10 Mart. Mina	22 Beata
Vineri	11 Daniil stelp.	23 Tugendr.
Sâmbătă	12 Par. Spiridon	24 Adam şi Eva

Proprietar, redactor respundător şi editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hügel in Oradea-mare.